

Bijzonder fruit. De sierkwee of dwergkwee

Weinig bekend is dat de overal in tuinen en plantsoenen als sierstruik voorkomende sierkwee of dwergkwee vruchten heeft die uitstekend te verwerken zijn. Zo kregen we enkele foto's toegestuurd van vruchten aan een lage struik, die ver in de winter nog goed waren en die men niet thuis kon brengen. De kleine appelvormige vruchten roken citrusachtig en groeien binnenin de aan lage stekelige bosjes. Het betrof vruchten van de sierkwee of dwergkwee.

De Latijnse naam van de sierkwee of dwergkwee, ook wel Japanse sierkwee, is *Chaenomeles*, een familie, die vier soorten omvat. Ze komen van nature voor in China en Japan en zijn nauw verwant aan de gewone kwee of kweeper (Cydonia).

De naam *Chaenomeles* gaat op Grieks terug Cheinen = gapen, uit elkaar vallen, Meles = appel, kwee. (De botanici gingen er ten onrechte vanuit dat de vruchten uit elkaar zouden vallen).



De gevonden vruchten van een Chaenomeles variëteit

Dwergkweeën zien we als lage sierstruiken vaak in tuinen en plantsoenen. Ze komen ook wel verwilderd voor. Het zijn lage brede struiken met warrige, licht gedoornde takken. De doornen zijn erg lang. Ze bloeien vaak oranje tot rozerood, al zijn er variëteiten met andere kleuren, variërend van donkerrood tot wit. In de herfst verschijnen de aanvankelijke groene, later gele tot bronskleurige, appelvormige vruchten. Bij de meeste siervariëteiten zijn ze niet veel groter dan een walnoot, maar er zijn ook grootvruchtige variëteiten. Deze zijn voor de fruitliefhebber interessant. Minder bekend is dat de vruchten goed te verwerken zijn tot sap, jam en gelei. Ze zijn rijk aan pectine, zuren en vitamines. Hoewel ze zoet geuren, zijn ze buitengewoon zuur. De bereiding is hetzelfde als van de gewone kwee, al is er meer suiker nodig. De smaak schijnt in vergelijking met de echte kwee (Cydonia) wat tegen te vallen.



Doorsnee van de vrucht van een Chaenomeles, aanvankelijk groen, later geel tot bronskleurig



Bloesem van Chaenomeles Cido



Chaenomeles Cido geeft de grootste vruchten, bijna even groot als die van de gewone kwee



Dwerg kweeën zijn ook fraaie siervruchten

De ronde vruchten kunnen heel lang aan de struik blijven hangen. De pitten zijn relatief groot. Ze moeten bij de verwerking verwijderd worden omdat ze blauwzuur bevatten. De vette schil heeft een intensieve ananasachtige geur en het vruchtvlees heeft eenzelfde aroma. De vruchten zijn echter niet vorstvast.

Variëteiten

Er zijn veel *Chaenomeles*-variëteiten in de handelsteelt o.a. in tuincentra beschikbaar. Het zijn vaak hybriden die moeilijk bij een van de *Chaenomeles* soorten zijn onder te brengen, vandaar dat ik volsta met een opsomming van namen van die sierkweeën, waarbij iets over de vruchten wordt vermeld.

- Aurora* Opgaande struik, maar zeer langzaam groeiend. Grote oranje-keurige vruchten.
- Cido (Zitrone des Nordens)*. Hoogte 1 tot 1,5 m, heel weinig doornen. Oranje-keurige bloemen. Tamelijke grote, geel tot oranje-gele vruchten die al op het driejarig hout verschijnen. Iets kleiner dan de echte appelvormige kwee (*Cydonia*)
- Fasination* Sterk spreidend. Tot 1 m. Staande scharlaken-keurige bloempjes in toefjes. Gele appelvormige vruchten
- Fusion* Tot 1,5 m hoog. Grote scharlaken-keurige bloemen. Grote gele, roodbruin gestippelde vruchten
- Nivalis* Steile tot 2 m hoge struik. Witte bloemen. Grote vruchten
- Fire Dance* Tot 1 meter hoge warrige struik, zeer grote bloed-keurige bloemen. Appelvormige tot peervormige vruchten.
- Jet Trail* Tot 1 meter hoge warrige lage struik, grote crème-keurige bloemen. Appelvormige tot peervormige vruchten
- Knap Hill Scarlet* Gedrongen langzame groeier, die tot 1 m hoog wordt. Rijk bloeiend met grote mandarijn-keurige bloesem. Tamelijk kleine geribde vruchten.
- Nicoline* Zeer brede struik tot 1 m hoog. Rijk bloeiende karmijn-keurige bloesem. Eivormige vruchten.
- O Yashima* Zeer grote vruchten.
- Pandora* Tot 2 m hoog. Karmijn-keurige bloesem. Geurige middelgrote vruchten
- Pink Lady* Helder rose bloesem. Appelvormige vruchten
- Rowallana* Tot 1 meter hoge, brede haast liggende struik, zeer grote scharlaken-keurige bloemen. Appelvormige tot peervormige vruchten
- Rubra* Opgaande groeier tot 250 cm hoog. Veel doornen. Appelvormige vruchten van ongeveer 5 cm.
- Sargentii*. Tot 1 m hoog. Breed uitgroeiend. Oranje tot roze-keurige bloesem. Appelvormige vruchten.
- Texas Scarlet*. Wordt 1 m hoog, weinig doornen. Helder-keurige bloesem. Appelvormige vruchten.

De dwergkwee of sierkwee is overigens een zeer gemakkelijke plant. Ze is zelf bestuivend, erg winterhard en groeit op alle gronden zolang die niet blijvend al te nat zijn. Een zandige, humeuze grond, die licht kalkrijk is, biedt de gunstigste condities. Ze groeit erg langzaam en wordt heel oud. Na een mensenleeftijd is ze nog pas twee tot drie meter hoog en maximaal drieënhalf meter breed.

Als de struik toch te hoog of te breed wordt, kunnen uitsteeksels er vanaf geknipt worden. Een tak er tussenuit snoeien is onbegonnen werk. De gedoornde takken zijn zo erg met elkaar verstrengeld, dat je ze met stevige rubberen handschoenen aan in kleine mootjes moet knippen om ze eruit te krijgen. Weggewaaid stukken papier en plastic die in de struik blijven hangen zijn moeilijk uit de struik te verwijderen. Ook onkruid dat door de takken groeit is lastig te verwijderen. Daarom worden in plantsoenen chemische onkruidverdelgers gebruikt

Twee oorspronkelijke soorten de oranje-keurige Japanse *Chaenomeles japonica* en dieprode Chinese *Chaenomeles speciosa* zijn van oudsher veel aangeplant. Inmiddels zijn er veel siervariëteiten voortgekomen uit kruisingen tussen deze beide soorten. Met name de *Chaenomeles x superba* variëteiten zijn succesvol geworden. Ze bloeien in een spectrum van kleuren, variërend van wit via roze tot donkerrood. Verder kruisen met *Chaenomeles Cathayensis* gaf grotere, sterker gedoornde hybriden met grote vruchten.

Jan Veel